

LẬP TRÌNH HƯỚNG ĐỐI TƯỢNG

CHƯƠNG 3 TOÁN TỬ

ThS: Phạm Nguyễn Sơn Tùng

Email: pnstung@fit.hcmus.edu.vn

NỘI DUNG BÀI HỌC

1 Giới thiệu về toán tử (operator)

2 Các toán tử minh họa.

3 Con trỏ this, từ khóa friend.

4 Demo bài tập ứng dụng tại lớp.

5 Bài tập về nhà.

ĐỊNH NGHĨA TOÁN TỬ

Định nghĩa: Các phép toán (toán tử) mà ngôn ngữ lập trình cung cấp chỉ thực hiện trên những kiểu dữ liệu cơ bản (**int**, **float**, **double**...)

```
void main()
{
    int a = 3;
    int b = 9;
    cout<<a + b;
    a++;
    cout<<a;
}
```

ĐỊNH NGHĨA TOÁN TỬ

Nếu a và b là **đối tượng** thuộc một **lớp** nào đó thì không thực hiện được phép cộng như ở trên. Vậy giải quyết ra sao?

```
void main()  
{  
    CPhanSo a;  
    CPhanSo b(3, 4);  
    cout<<a + b;  
    a++;  
    cout<<a;  
}
```


SAI

GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

Giải pháp 1: Xây dựng phương thức (method)

PhanSo.h

```
CPhanSo Cong (CPhanSo) ;
```

PhanSo.cpp

```
CPhanSo CPhanSo::Cong (CPhanSo b)
{
    CPhanSo c;
    c.TuSo = TuSo*b.MauSo + MauSo*b.TuSo;
    c.MauSo = MauSo*b.MauSo;
    return c;
}
```

GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

Giải pháp 1: Xây dựng phương thức (method)

++ main.cpp

```
void main()  
{  
    CPhanSo a;  
    CPhanSo b(3,4);  
    CPhanSo c = a.Cong(b);  
    c.Xuat();  
}
```

GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

Giải pháp 2: Xây dựng toán tử (Operator). Hay còn gọi là nạp chồng toán tử (operator overloading)

- **Loại 1:** Toán tử thuộc lớp, là phương thức của lớp.
- **Loại 2:** Toán tử độc lập, không thuộc về lớp nào (**friend**).

GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

Ví dụ: Xây dựng toán tử (Operator)

 PhanSo.h

```
CPhanSo operator+ (CPhanSo) ;
```

PhanSo.cpp

```
CPhanSo CPhanSo::operator+ (CPhanSo b)
{
    TuSo = TuSo*b.MauSo + MauSo*b.TuSo;
    MauSo = MauSo*b.MauSo;
    return *this;
}
```


GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

Giải pháp 2: Xây dựng toán tử

++ main.cpp

```
void main()
{
    CPhanSo a;
    CPhanSo b(3,4);
    CPhanSo c = a + b;
    c.Xuat();
}
```

CON TRỎ THIS

Định nghĩa: là con trỏ đặc biệt trong C++. Có 2 cách làm việc với con trỏ this.

CON TRỎ THIS

Từ khóa this: dùng để truy cập thuộc tính phương thức của đối tượng.

```
void CPhanSo::Nhap ()
{
    cout<<"Nhap tu so: ";
    cin>>this->TuSo;
    cout<<"Nhap mau so: ";
    cin>>this->MauSo;
}
```

CON TRỎ THIS

Con trỏ this: giữ địa chỉ của đối tượng đang gọi phương thức.

```
CPhanSo& CPhanSo::operator+=(const CPhanSo &b)
{
    *this = *this + b;
    return *this;
}
```

CÁC LOẠI TOÁN TỬ THÔNG DỤNG

- 1. Toán tử một ngôi:** sử dụng một đối tượng để thay đổi đối tượng đó: `operator-`, `operator+`, `operator!`, `operator ++` (tăng sau), `--` (giảm sau), `++` (tăng trước), `--` (giảm trước)
- 2. Toán tử hai ngôi:** thao tác đến 2 đối tượng để tìm kết quả mong muốn:
  - `operator-(class)`, `+`, `*`, `/`
  - `operator+=(class)`, `-=`, `*=`, `/=`

CÁC LOẠI TOÁN TỬ THÔNG DỤNG

3. Toán tử quan hệ: sử dụng để so sánh các đối tượng với nhau: `operator>`, `<`, `==`, `>=`, `<=`, `!=`

4. Toán tử gán: dùng để gán đối tượng này cho đối tượng kia, tương tự như một copy constructor .

- `operator=`

5. Toán tử gọi hàm: dùng để tạo ra một phương thức với nhiều tham số đầu vào khác nhau.

- `operator()`

TOÁN TỬ NHẬP XUẤT

➤ Toán tử nhập

```
friend istream& operator>>(istream& , CPhanSo &);
```

➤ Toán tử xuất

```
friend ostream& operator<<(ostream& , CPhanSo);
```

TOÁN TỬ NHẬP XUẤT

➤ Toán tử nhập

```
istream& operator>>(istream& is, CPhanSo &p)
{
    cout<<"Nhập tử: ";
    is>>p.TuSo;
    cout<<"Nhập mẫu: ";
    is>>p.MauSo;
    return is;
}
```


TỪ KHÓA FRIEND

➤ Từ khóa Friend:

- Có thể truy xuất thành phần của lớp.
- Được khai báo bên trong lớp.
- Định nghĩa bên ngoài lớp.

TOÁN TỬ NÂNG CAO

+	-	*	/	%	^	&
	~	!	=	<	>	+=
-=	*=	/=	%=	^=	&=	=
<<	>>	>>=	<<=	==	!=	<=
>=	&&		++	--	->*	,
->	[]	()	new	new[]	delete	delete[]

BÀI TOÁN MINH HỌA

Bài 01: Xây dựng lớp **CThoiGian** thực hiện các toán tử sau:

- Toán tử so sánh: $\geq$, $\neq$
- Toán tử cộng trừ 2 thời gian: $+$, $-$
- Toán tử tăng giảm (tăng trước): $++$, $--$ (tăng và giảm một giây)

BÀI TOÁN MINH HỌA

Bài 02: Xây dựng lớp **CNgay** thực hiện các toán tử sau:

- Toán tử so sánh: $<$, $==$
- Toán tử tăng giảm (tăng sau): $++$, $--$ (tăng và giảm một ngày)
- Toán tử $>>$ và $<<$

BÀI TOÁN MINH HỌA

➤ **Bài 03:** Xây dựng lớp **CDonThuc** thực hiện các toán tử sau:

- Toán tử so sánh: $>$, $<$, $==$, $>=$, $<=$, $!=$
- Toán tử toán học: $+$, $-$, $*$, $/$
- Toán tử một ngôi: $!$ (đạo hàm), $\sim$ (nguyên hàm)
- Toán tử nhập xuất: $<<$, $>>$

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- 1. Lập trình hướng đối tượng, Trần Đan Thư, Đinh Bá Tiến, Nguyễn Tấn Trần Minh Khang, NXB Khoa Học Kỹ Thuật, 2010.
- 2. Lập trình hướng đối tượng, Trần Văn Lãng, NXB Thống Kê, 2004.
- 3. Object-oriented Programming in c++, 4th Edition, Robert Lafore, SAMS, 1997.
- 4. C++ Primer, Fifth Edition, Stephen Prata, SAMS, 2004.
- 5. Slide bài giảng của: Thầy Nguyễn Minh Huy, Thầy Hồ Tuấn Thanh, Thầy Đinh Bá Tiến, Thầy Trần Văn Lãng, Thầy Đặng Bình Phương, Cô Đặng Thị Thanh Nguyên.
- 6. Các website về lập trình:
  - <http://www.cplusplus.com/>
  - <http://stackoverflow.com/>
  - <http://www.codeproject.com/>